

սիւ վարիսի Հաստն պէյ տէր հաւ վարորու
մէ գպուրուն իւզէրինէ կիտէրէք, վէ թա
րաֆէյնտէն թօք վէ խումպարա էնտալս
թիյլէ, մուհարէպէյէ թու թու շրլարագ
մէզքիւր վարօր մաղուպ օուպ վէ էնկի
նէ տօղրու ֆիրար իթմէք իսթէմիշ իսէ
տէ, վարօրու հիւմայուն սէրի իւլ հարէ
քէ օլմասը ճիհէ թիյլէ, պիթթադիպ Լա
գօնիճա սահրիլնտէ եէթիշիպ, իւզէրին
րանրա իթմիշ, վէ տէրունինտէ պուլու
նան թայիֆէնին բէք շօղու գըլըճ վ
գուրչուն վէ պալթա իլէ գաբուտան վ
սիւմէնճիէրի գուրչուն տանէսիյլէ թէ.

լէ՛ք իտիւտիկի սըրատա, զիքը ոլունան վարօրտանաթըւան խուճարա թանէսի- նին պիրի, վարօրու հիւճարունու մէզ- քիւրուն տերունինտէ բաթլաեարագ, պէշ աթրատէմի թէլէ՛ք վէ մէճրուն հյ- լէտիկի հարտէ, միւճարիւէ՛յ Հասան պէշ իլէ զապրթան վէ նէ՛քերաթ կիճէ սաաթ իւշտէն տօգուզա գատար մէրտանէ վէ շէճիանէ սէպաթ վէ դայրէթ իտիւտ, վէ գայիտէի հարպ իւզրէ, վարօրու հիւճա- յունու մէզքիւր պիր ազ կէրի ալընարագ թէքրար իւճիւնէ պինտիրիկի, բէք շօգ եերինի վէ սանճագ թարաֆընըն բէր- վանէսինի քեամիլէն շիքէսթ իլլէմիշ, վէ պու հալ իլէ սահիլտէ քեային թաշար իւզէրինէ ու զրատըրարագ, վարօրու մէզ- քիւր դարպ իտիւտիշ օլտուղու վէ լաշէսի պիրագ մէյտանտէ պուլունտուղունտան, գալան թայիլիէսի թարաֆընտան աթէշ վէրիկի, աախիլէն եազըմըշ իտուկի, վէ մէզպաւր վարօրտա պուլունան թօր- լար շըգարըրարագ, Մահմուտիլէ նամ զըրճը ֆըրգաթէճի հիւճարունա նագլ օլունուպ, մաքինասընըն իլրաճընա տա- լսի թէշէպպիւս գըլընտըղը, վէ պագը- յէի էշգընա ճէգիլէսինին հէր մա- հէլլինտէն շէտիտէն տարպ իտիլիպ, պատեզին ճէմիլէթ իւզրէ, սասքի- րի Շահանէ գարշըրարընտա տուրմագա իղթիտարըրը գալմանարագ, ֆագաթ իլթիլաղ ուզաթմագ զիւլմի ֆասիտի- յէ գըրգար էլլիշէր, ատամ պիրլէշիպ, միւթի օլան վէ եէնիտէն տէխալէթ ի- տէն քէոյլէր էհայիսինի վուրմագ, վէ խանէլէրինի եագմագ կիպի պր թազըմ թապիկաթ վէ մուամէլաթ իլէ ճէ- պէլէրէ շըգարարագ, իճրայի շէգալէթէ ճէպր իլլէմէքտէ խտէլէրտէ, էքսէրի է- հալի կէլիպ հիւքիւմէթէ իտպէր վէ- տիքէրինտէն, պու հալլէրին տախի տէ- ֆի թէտապիրինէ միւպատէրէթ վէ միւ- սարէաթ օլունտուղու իշար վէ պէնան օլունմուշ տուր:

Իշ պու Ուրգատի վարօրու պէր վէ՛՛ հի մուհարէր կէօնիւլիւ նաճընա օլան պիր թագըմ գաթլ վէ սիրգաթ մատտէ- լէրինի կիրիտ էհայիսի իւզէրինէ համ իտիպտէ, պու գատար խանէլէր իտարպ իտէն վէ ճանլար եագան վէ գանլար տէօ- քէն էսպապընըն էն պիրինճիսի օլտու- ղու հալտէ, սոնրատան իշինտէ օլանլար- լա պէրապէր պէլա վէ ճէգապընը պուլ- մուշ վէ եօգարտա պիքրի սէպգաթ իտէն իղգէտտին վարօրու հիւճարունու գա- ղուտանը միւճարիլէ՛յ Հասան պէշ իլէ զապրթան վէ մէվճուտ պուլունան նէ- ֆէրլէրին շէճաաթը հէր պիր վէճիլէ թագաթիլէն շաեան, վէ քէնտիլէրի թալ- թիֆ ու իհսանէ սէգալար օլմաղլա, Հա- սան պէշէ միրալաղըգ վէ սայիլլէրինէ տախի տէրէճէլլինէ կէօրէ ըրէթպէ վէ նիշանլար վէ հէտիլէի սէնիլէ ինայէթ

պուլլուտուղու միսիլու, շէհիտէն վէ- ֆաթ իթմիշ օլան տէօրթ նէ՛քերին ֆա- միւտարը հագընտա տախի պաթը հագ- լէթի վէլի իւննամիլէրի շէ՛քաթ վէ մէրհամէթի տիրիղ պուլլուլմաեաճաղը աշիքեար տըր:

Վէլինիմէթը պիմէնէթիմիղ Շահին- շահը հագայիգ իքթիննահ ֆատիշահըմըգ է՛քէնտիմիղ հագընթէլլինին, սահիհէն վէ հագըգէթէն մէպտէի սաատէթի հալ միւլէք ու միլլէթ օլան ղուզու մէյամին էֆրուզու ճիւլիւսիւ միւլիւքեանէլլին- տէն պէրու, Տէվլէթի ալիլէ վէ սուլուլ- թէպապի սալթանաթը սէնիլէլլինին պագալը ասայիշ վէ ըէֆահը հագընտա տայիմա իպրպ վէ իզհար պուլլուրտուգ- լարը հիմէմաթը ֆէվլայաթ վէ իգտա- մաթը խալըր դայաթը Շահանէլլինի պէ- եան վէ թաատաաղընագալիլ վէ բէք շօգ իսլահաթ հասըլ օլտուղու միսիլու, պա- տէպին պիր գաթ տահա սայ վէ իհիլ- մամ օլունարագ, թէրէգըրաթը մէտէ- նիլէնին իպթիմալի ախասըր ամալը խալըր իլթիմալը հագընթի միւլիւքեանէլլին օլտուղունտան, օլ պապտէ պագը խու- սուսաթըն միւզաքէրէսի իլին, շէհրի ճա- րինին օն սէքիլինճի բագար իրթէսի կիւ- նիւ հուզուրու տէգայիգ մէվճուրու շէհ- իրիտարիլլինտէ մէճիսի մախսուս ագտը, գարիհէյի իլհամարիհէյի Շահինշահիլէ- իրինտէն օլարագ էմր ու ֆէրման պուլ- ղուլմուշ, վէ մուճիպինճէ սէրալը Հիւ- մայունէ ագիմէթ օլունմուշ խուկիլտէն, մէճիսի խասա մէմուր պէվաթը քիրամ հագարաթը նէղտի շէվքէթ վէֆտը հագ- լէթի միւլիւքեանէլլէ մէսուլ վէ մագհա- լը իլթիլաթը մէֆխալէթ շուսուլ օլ- տուգարընը միւթէագըրպէն, պէեանէ հաճէթ օլմաորըղը իւզրէ, եէսար վէ իգ- թիտարը էհալի վէ մամուրիլէթ վէ էմիլ- յէթի միւլլին ագէմի էսպապը մէմալի- քին հէր թարաֆընտա միւլթագամ եօլ- լարպուլունարագ, թիւճ ճար վէ գէրրաա- ղն մալ վէ մահսուլունու էհվէն մաս- ղալիլա վէ քէմալի սուհուլէթլէ նագլէ միւզթէտիր օլապիլմէսի գագիլէսի օլտու- ղունա, վէ մէմալիքի մահրուսէնին էյա- լաթը սահիլլէսի, սայիլ շէվքէթ վայէի հագընթի միւլէտարիտէ մախրէճ արա- մաեա միւհիթաճ տէյիլ իտէտէ, մագհա- լիլլէթի արգիլէ վէ խըլաթը թապիլէսի ճիհէթի իլէ, ֆէվգ էլ զայէ միւլնպիթ վէ մահսուլտար օլան սէվահիլէ պայիտ պուլլունան եերէր էհալիսի, նագլի մահ- սուլաթը արգիլէ վէ սէնայիլլէճէ իմքեան- սըղըրդ հասէպիլլէ, մէսայիսինին սէմէ- ղաթընը իքթիթաֆ իտէմէլլէրինտէն նաշի, իքթիսապը սէրվէթ վէ եէսարտան մահրու գալտըղլարընտա, վէ էկէրշի

վարնա վէ Բէօստէնճէ վէ Ուլտըն վէ Գա- սապա տէմիր եօլարըր վիճուտէ կէլէրէք, ֆէվալիտ վէ մէնաֆիլի տախի կէօրիւլիւպ անճագ պու մահէլլէրտէ եինէ մէվագիի սահիլլէտէն օլմասը իլէ իլէրիլէր, իշիւն ֆայիտէի ումուլիլէսի օլմաեաճաղընա պինտէն, էմրի թիճարէթ վէ մամուրիլլէ- թի մէրքէգիհուսուլ վէ քէմալէ իյսալըն վապիլի ապիլէսինէ իսթիհսալ զըմընտա Գօնեա վէ Սըվապ վէ խարըրու թարիգ- լէրինէ տէմիր եօլար ինշասը, վէ Սաման լիմանընըն թէսվիլէսի, վէ էրպուլմ թա- լիլլինին մէվգըրի թապիլիսի միւլապէէսի իլէ, օրաեա տէմիր եօլ եաֆըլմագ միւ- թէասսիր օլաճաղընտան շօսէ օլմագ իւզ- լէ, անընտա էսրար վէճիլէ հիւսնիւ իրի- թամէ էրիշտիրիլմէսի, վէ պու մագըլէ իսլահաթ հէր տէվլէթտէ ճարի օլտու- ղու կիպի, սէրմայէլի վէ իթիլապըրը դուճ- բանեա վէ շիքէթլէրէ միւրաճաաթա միւթէվագըր ֆէօրիւլտիւկիլունտէն, վէ իսթանպուլտան նիշէ գատար իուլմ իիճէ պիր թագըմ շէօպէլի տէմիր եօլ ինշա- սընա միւզթէտիր պիր գուլմանեա թա- լիպ օլտուղունտան, անընա տախի հէ- ման միւզաքէրէի մասլահաթա թէշէպ- պիւս պիրլէ, շու կիւլլէրտէ գարարաշ- տըրմասը խուսուսարընտա իրաա պուլ- ղուլան վէսայեա, վէ թալիմաթը սէնի- յէի հագլէթի վէլինիմէթ հուզգարէ պա- յիսի ֆարթը միւպահաթ վէ շիքրանի- յէթ օլուպ, վէ պուլունու իւզէրինէ աճը- ղանէ միւթէպատիրի էֆքեար օլան միւ- թարաթը վիւքէլա տախի իրաա վէ տէր- միլան գըլընրպ, պէր միւճիպի էմր ու ֆէրման հագընթի խիլաֆէթէնահի իճ- ղայի իճապաթընա թէշէպպիւս օլունմագ իւզրէ, մէճիսի Ուլիլէ խիթամ վէրիլմիշ վէ տալաթը պիլ խալըր թէգայիլտիւ էօմ- ըիւ իգպալ վէ շէվքէթի ճէնապը ճիհան- պանի վիւճուրու իիլաս իլէ ըէֆը պար- կեահը ճէնապը Րապպը իղգէթ զըլըն- մըշ տըր:

— Իւշ կիւլունտէն պէրու ֆրկիլտէ գալ- մաեա մէճպուր օլուպ, վէ տահա տիւն ախշամ կէլիշ օլտուղունմուզտան, վէ պու կիւլն իսէ պիւլիւք Լէվանթ թապ իտիւ- մէսի ճիհէթլէ Մանգու մէնին բէք էրքէն պասըլմասը լագըմ կէլտիկիլունտէն, տիւնքի կիւլն իղմիտ հիսապը վէրիլմէտիքտէն պաշգա, կէրէք մէզքիւր հիսապ, վէ կէ- լէք ֆրկիշ պահսը, վէ իեանէլլէր պէեա- նը պիղզարուր եարընա թէրք իտիլմիշ տիր:

ԿԻՐԻՏ ՄԷՍԷԼԵՍԻ

Կէլէնտէ պէշ մուաղղամ տէվլէթլէր թարաֆընտան, կիրիտ հագընտա տէվ- լէթի ալիլէեէ օլան պագը թէքիլլէր օ- ղուեանլարըմըղըն մալիւմիւ օլմուշ տուր Մէզքիւր մէսէլլէյ տայիլը ֆուտա

բաշա հազրէթլերի թարափընտան, Էվ-
րօպատա պուլունան Տէվլէթի ալիյէ սէ-
ֆիրլերինէ խիթապէն կէօնտէրիլէն իքի
զըթա պէեանմամէլերին սուրէթլերի,
պու տէֆա Մէմօրիալ Տիփլօմաթիզնամ
դազէթա տա կէօրիլմիւլ օլտուղունտան,
թէրճէմէյի մէաինի պէր վէճհի աթի
պէեան իտէրիզ:

ԻԼՔ ՊէնսիւնԱՄԵՆԻՆ ՍՈՒՐԷԹԻ

Իսթանպուլ 4 ապրիլ 1887.

« Էվրօպա տէվլէթլերինտէն պազըլարընըն
Տէվլէթի ալիյէ հազընտա պուլունտուգլա-
րը նիեթլերի իշին պիր մլետտէթտէն պէ-
րու Պապը-ալիինն գալպինէ տույ օլմուլ ի-
տի, մա թէեասիթ տէրիզ քի վուգուաթլար
պու չիւրէլի տուլղունու թաստիզ իթտի-
լէր, ֆազաթ պու ճիւմէ իլէ, միւլարիլէյհիւմ
տէվլէթլերին, մէմալիքիմիզին թէմամիլէթի
մատտէսինի տախի պօզմազ իսթէմէյէ գա-
տար չըզընազարընը, Պապը-ալի տալա
խաթընտան կէչիլէմէզ իտի, չիւնքի պու
թէմամիլէթ մէպտէսի Էվրօպանըն մուվազէ-
նէսինէ տալիմիւլ էվգաթ իքթիզալը իտուկի
հէրտէմ վէ ալէնէն իզրար օլունմադտա ի-
տի:

Յրանսըղ սէֆիրի Մ. Պուրէ ճէնապլերի
քէնտի տէվլէթի թարափընտան վէրիլէն թա-
լիմաթ մուճիպիսնէ կիրիտ հազընտա օլան
թէքլիֆինի պէեան իթմէք իշին մարտ 28
կէչէն քէնճէմալիս կիւնիւ պէնի կէօրմէյէ
կէլտի:

« Պու հարաքեաթըն թանթընտան նէլէր
խապէթ իտէպիլի օլտուղունու էլիտէն ֆէհմ
ու տէրք իտէպիլմէնիզ իշին, իմքէրաթօր
հազրէթլերինն էլիսիլէ պէնիմիզտէ օլան
միւքեալմէյի միւլքին մէրթէպէ ալէնէն սի-
զէ պիլտիլէյիմ:

« Էվլէլա սէֆիրի միւլարիլէյի, կիրիտ
մատտէսինտէն զուհուր իտէն քեաֆէլի
կիւնիւլէ վէ մէլղուլիեթլերինտէն թիւրքի-
անըն խէլաա օլմասընը կէօրմէք, հէր քէ-
սին մէնֆաաթընտան պուլունտուղունու
թաստիզ իթմիւլ տիր:

« Պատէհու, Յրանսա տէվլէթի սայիր պիր
գաշ տէվլէթլեր իլէ պէրապէր, իսքեաթ
օլմուլ տուր քի, կիրիտտէն իսթանպուլա կէ-
լէն չէքիլէրին ինթիխապը արգու օլունտու-
ղու վէճհի իւզրէ իճրաեթ կէլմէմիւլ, վէ մէզ-
քիւր վէքիլէր Ոսմանլը հիւքիւմէթլերինն
թէէսիրի պուլունան չէհիւր վէ նահիեթլեր-
տէն սէչիլմիւլ օլուպ, պիսաէն ալէյի, սայըր
տէվլէթլեր իլէ, իմքէրաթօր հազրէթլերի
հիւքիւմէթի ինտիստէ, մէրգուման վէքիլ-
լէր աալը ճէգիրէնն էհալիսի թարափընտան
չէրան վէքիլ մագամընտա թութուլամաեա-
ճաղը, վէ քէնտիսի մէրգուման վէքիլլերտէն
պիր գաշը իլէ կէօրիւլտիւկիւնտէ պէնիլէ-
րինտէ օլան միւքեալմէտէն պէօլլէ օլտու-
ղունա իսքեաթ օլմուլ օլտուղունու, վէ
պու պէօլլէ օլտուղունա մէրգուման վէքիլլեր
նէ քէնտի էհալէթլերի էհալիսին վէ նէ
տախի Էվրօպանըն էմիլիթլերինն ճէլպ ի-
տէմէյէճէքլէրի թագտիրտէ, պունլարըն կէ-
րի կէօնտէրիլմէսի իճապ իտէճէկիլի, վէ էճ-
նէպի գօնաօլարըն նէգարէթի թանթընտա

օլարագ եէնիտէն վէքիլլեր ինթիխապընա
միւքալէրէթ օլունմասընը պէեան իթմիւլ,
վէ Յրանսըղ հիւքիւմէթի էքքեարընճա,
պու իշի սիւալ օլունմագ խուսուսուտան
էվլէլ, ճէգիրէնն հէր պիր թարափընտա
խուսուսուտէթին տէրհալ մէն օլունմասըն մու-
գալէլէսի պուլունտուղունա նալալըմըն տըր:

« Մ. Պուրէ ճէնապլերինն ճէվապ վէր-
տիմ քի, կիրիտ ինթիլալը տէնիլէն չէյ չօգ
վազըթտան պէրու ինթամ պուլմուլ օլուպ,
մատտէ հէնուլ ճէգիրէտէ պուլունան պիր
թագըմ հալթալարըն տէֆի իլէ նալէրին հա-
րաքեաթըն նահիւմաթէսի էսրլէրինն նապէ-
տիտ իթմէքլիլէ գալմըն տըր: Տէվլէթի ալի-
յէ թէպաալարըն իթաաթ իտէր իթմէլ, Պա-
պը-ալի ալիլէրէ աֆվ իհասն պուլունմուլ
վէ չու սոն վուգուաթլարտան ալըմըն եա-
րլէրին գաքանմասընա չալընտըլը իլէ պէ-
րապէր, գուվլէթլի պիր իտարէ նիզամնա-
մէսի վազ իտէրէք, ճէգիրէնն սէաաթի
հալիսի թէէմին իտիճէք սուրէթտէ թէտալի-
լէր արամաղա մէլղուլ օլմուլ տուր քի, պու
իտարէ, պու կիպի ինթիլալարըն եէնիտէն
զուհուրա կէլմէսինն մէն իտէրէք, ճէգիրէնն
հէր սընրֆ էհալիսինն սէաաթի հալիսի
արթըրաճաք տըր:

« Պու նիեթլէ մէպնի, Տէվլէթի ալիյէ
կիրիտէ պիր ֆէրմանը ալի կէօնտէրտի քի
հէր պիր նահիեթ իքի եախօտ իւլ Միւլլի-
ման վէ իրիսթիեան վէքիլլեր կէօսթէրսին-
լէր, քի կիրիտ ճէգիրէսի իտարէսինն թան-
զիմին տալիլ թէչքիլ օլունան գօմիսիօնա,
օրանըն իզթիլալարըն իւզրինն սահիս մա-
լիւմաթլար վէրսիլլեր, վէ հաթթա պու ֆէր-
մանը ալիսին մէալի տախի կէրէք Էվրօպա-
տա պուլունան տէվլէթի ալիյէ սէֆիրլերինն
վէ կէրէք Տէր-սաաաթէթտէ մուգիմ տիւլիլ
էճնէպիլէ սէֆիրլէրինն վազթիստէ պիտի-
րիլմիւլ իտի: Յազաթ հիւքիւմէթի սէնիեթ-
նին նիեթլէրինտէն քեաթիլէն ուզազ իտի կի-
րիտ ճէգիրէսինտէ ումուլմէն գուրա վէրմէք
մէպտէսինն մէվղուլ իճրալէ վազ իթմէք,
վէ նէտէ գուրա իլէ ինթիխապ օլունմուլ
պիր մէճիս թէչքիլ իթմէք հիւլաթըն-
տան կէչմէզ իտի: Պապը-ալի հիւլ պիր վա-
զըթ կիրիտ իտարէսինն միւլթաալիլ օլան
եէնի նիզամլարըն թէչքիլ ու վազ օլուն-
մասըն հուգուղունու պաշաաթընա թէչք իթ-
մէմիւլ տիր, վէ կիրիտ էհալիսինն իսթի-
րաաթ վէ սէրվէթիսի թէչմին իտէճէք թէ-
տապիրի արամազ, եալընըղ քէնտիեթ ա-
լիտ տիր, վէ պիսաէն ալէյի էհալիտէն իս-
թէնիլէն վէքիլլերին մէմուրիեթ վէ պօրճ-
լարը պաշաա պիր չէյ օլմանըպ, իլլա, ա-
նըն սէաաթի հալիսին տալի օլան մատտէ-
լէրին իւզրինն հիւքիւմէթի սէնիեթնէ մա-
լիւմաթ վէրմէքտէն իպարէթ իտի, հիւքիւ-
մէթի սէնիեթնին սէօլլէտիքլէրի պու պապ-
տէ հիւլ պիր չիւրէն պըրազմամըլար տըր,
վէ պու թարգտան վէքիլ սէչմէք տախի քեա-
միլլէն նիեթլէրինն միւլթաալը տըր:

Մէզքիւր գօմիսիօն տէրհալ թէչէքքիլ
իտիպ, վէ հէր նէ վազըթ պիր մալիւմաթ ալ-
մագ իզթիլալ իթմիւլ իտէ, վէքիլլերի հուգու-
րունա ճէլպ իթմիւլ տիր: Մ. Պուրէ ճէ-
նապլերինն չու վէճհի իւզրէ սէօլլէյիպ, իսթ-

մի քէլամ իլլէտիմ, չէօլլէ քի պու խուսու-
տա Տէվլէթի ալիյէնն նիեթ ու էքքեարը-
նա մուղալիր պիր չէյ օլմամըն տըր: Պու նի-
եթ ու էքքեար իսէ տիւնեաեթ մալիւմ օ-
լուպ, պուլունան զիլաաթ պիր չէյ եաբըլամա-
եաճաք տըր: Յազաթ էկէրչի պու վէքիլ-
լէր թէքիլ օլունտուղու վէճհի իւզրէ ումու-
լմէն էհալիտէն գուրա իլէ ինթիլալ իթտի-
րիլմիւլ օլաա իտի, սուրէթի գահիլէտէ օլան
նիլլէթտէն պիւսպիլիւն պաշաա պիր նի-
եթ պուլունաճաղընտա չիւրէն եօգ իտի,
իմտի տիւլիլ մուազգամանըն պու ուսուլտէ
ինթիլալ օլունմագ թէքլիֆինն իթմէլլերին-
տէն մագսէտ նէ՞ իտուկի Յրանսըղ սէֆիրի
ճէնապլերինն սիւալ իթտիլիմտէ, միւլարի-
լէյի ճէնապլերի ճէվապ վէրտի քի, իմքէրա-
թօր հազրէթլերի հիւքիւմէթիսին պու թէք-
լիֆի իթմէլլերի իլէ աալը մէրամլարը, կիրիտ
ճէգիրէսի էհալիսինն սահիլէն միւրաալարըն
իսէ եանի Սուսամ ճէգիրէսի կիպի պիրնիզա՞մ
մը իսթէրլէր, եախօտ Սըրպ վէ Մէմէլէքթէյն
պէնիլլէրի միսիլու քէնտի քէնտիլլէրէ ի-
տարէ օլունմագ մը իսթէրլէր, վէ եախօտ լիւ-
նանիսթանա՞մ մը գարընմագ արգուսուտա
տըրլար, պունլարըն նալամագտան իպարէթ
տիր: Սէֆիրի միւլարիլէյի իլալէ իլլէմիւլ տիր
քի, Էվրօպա, պու իշի սիւալ իթմէք մէպտէ-
սինն իլէ տէֆա օլմուլ պիր չէյ կիպի նա-
զար իթմէմէքտէ տիր, վէ Ավաթիա տէվլէ-
թի քէնտի իւլլէրինտէ եիւք օլմուլ օլան
վէնէտիլի պու եօլ իլէ թէրք իլլէտի, վէ
պէլի վազթիստէ իթմէտիլի իլլէ տախի
քէչիմանըլը վար տըր: պու կիւնքի կիւն է-
հալիսին էքքեարընա գարըն կէլմէք միւմ-
քիսիլ տիր, վէ հէր պիր հիւքիւմէթ պու
մէպտէլէրիսեթ իթմէքլիլէ մէճալուր տուր:
տէմիւլ տիր: Յրանսըղ գապիլէթօսուսուս
գաննընճա հիւքիւմէթի սէնիեթ, էհալիսին
րէյինն սիւալ իթմէքլիլէ քէնտի քօլիթիզա-
սընա էսաա թութտուղու թագտիրտէ, քէն-
տի չէրէֆինն մուհաֆազա իտէճէք, կիրիտ
մէպտէսինտէն պիւսպիլիւն գուրթուլաճազ,
վէ պէօլլէլիլէ թիւրքիանըն Էվրօպա գըթա-
սը իւզրինտէ օլան սայիր մահիլլէրտէ գի-
եաաթ ճէսարէթլէ իճրալի մուամէլէ իտէպի-
լէճէք տիր քի, օրալարտա մուվազգաթ սու-
րէթտէ գարընըլըլար զուհուրա կէլէճէք
տիր: Մ. Պուրէ ճէնապլերի չու վէճհի իւզրէ
իսթմի քէլամ իլլէմիւլ տիր, հէր պիր չէյ-
տէն էվլէլ տուլլի մուազգամա թիւրքիանըն
պազը գալմասընը արգու իտէրլէր, վէ կի-
րիտ թէրք իթմէք թէքլիֆի տախի պու ար-
գուլլէրինտէն նէչէթ իթմիւլ տիր:

« Սէֆիրի միւլարիլէյի ճէնապլերինն չու-
նու տիգաթ իթտիրտիմ քի, Էվրօպա տէվ-
լէթլերինն մէմալիքի մահրուսէլի Շահանէ
հազընտա նէ գատար չօգ հիւսնիւ թէվլէճ-
հիւլլէրի պուլունաա, Պապը-ալի պիզգաթ
քէնտի մէնֆաաթընը տահա իլի թանըր վէ
ֆէհմ իտէր, վէ քէնտիեթ կէլէճէք օլան թէչիլ-
քէլի տահա եազընտան կէօրէպիլի օլտու-
ղունու գապուլ իթմէլէ հիւմէթ իլլէմէլի
տիրլէր, վէ պու թէքլիֆին թարգընն գա-
տար մուզիրը օլաճաղար տըր:

« Տիրվազը, տէտիմ, Էվրօթառա Էհալի-
նին միւրաւորը անլամագ իշին, վէ գուրա
վիրմէ քտէն հասըլ օլան նէթիճէլէր հագըրն-
տա, ամմէնին թէյինի սիւալ իթմէ ք մէպտէ-
սինին դըյմէթի իւզէրինէ գրիթիգա իթմէ ք
պանա րաճը պիր քէյթիքէթ տէյիլ տիր, ֆա-
ղաթ մէմալիքիմրգտէ տէվլէթիք հուգուգու-
պաշգա շէրան օլան մէպտէլէր իւզէրինտէ
միւնսսէս տիր, տիմէ ք տիր քի պու կիւն
տէվլէթի Ալիքէ իշին, Կիրիտ Էհալիքինին
րէյինի սիւալ իտէրէք, քէնտի հուգուգու-
տան վազ կէշմէսի միւմքինսիդ տիր, վէ պու
էօյլէ պիր մէպտէ տիր քի, պու կիւն Կիրիտ
իշին գապուլ օլունտուգու հալտէ, եարն
պիւթիւն մէմալիք իշին տախի իճրա իթմէ ք
իզթիգա իտէպիլիր :

« Պապը-ալի Էհալինին իսթանպուլ գաբու-
սունտա պիլէ իսթէտիկի հէր պիր շէյին իճ-
րասընա հիշ պիր վազըթ րուի րիգա կէօս-
թէրէմէզ, Էվրօթանըն միւվաղէնէսի իշին թիւր-
քիանըն պազը գալմասը միւնէրրէտ իզթի-
գալը տըր տիմէ քտէ օլան տէվլէթիք, պիլ-
գաթ քէնտիլէր Տէվլէթի ալիքէնին կալաշ
եալաշ քեալիլէն եօզ օլմասընը մուճիպ օ-
լապիլիր սուրէթտէ պէօյլէ պիր թէքիթի իթ-
մէլէրի իւզէրինէ Պապը-ալինին թէհաճիւպի-
նի պէեան իյլէտիմ :

« Կիրիտ ճէզիրէսի, նէ Սուսամ ատասը-
նա վէ նէ տախի թունա պէյիլքէրինէ պէն-
գէտիլէմէզ, զիրա մէզքիւր Էեալէթիլէրտէ
պիր ճինս Էհալի սաքին պուլունտուգունտան
անլէրէ ալրոճա պիր իտարէ ինսան օլուն-
մասընա միւսաատէ օլունտու, ֆազաթ օն-
լար կիպի մէմալիքին տիկէր պիր թարա-
ֆընտա պաշգա պիր Էեալէթ տախի եօզ
տուր :

« Կիրիտ ճէզիրէսինտէ իքի եիւզ պին խը-
րիսթիեան իլէ պէրապէր եիւզ եիկիրմի պին
տախի Միւսլիման Էհալի վար տըր, վէ ա-
րազինին նըաֆընտան զիեատէսի Միւսլիման
Էհալիքինին թահթը թասարուֆունտա տըր-
տիմէ ք տիր քի մէմալիքին սայիր պիր գը-
թասընտան զիեատէ, Կիրիտէ պիր խրիսթի-
եան իտարէ վազ իթմէ ք միւմքինսիդ տիր :

« Տէվամ իտէրէք սէֆիրի միւմալիլէյնէ պէ-
եան իթտիմ քի, Պապը-ալի քէնտի խրիս-
թիեան Էհալիքի հագըրնտա միւսապաթ մէպ-
տէսինի իթմ իյլէմիշ, վէ խալիսանէ սուրէթ-
տէ իճրա իթմէ քտէ վէ պու իճրաեք տահա
զիեատէ վէ հէր թարաֆա եալմագ նիքէթի
գալիէսինտէն պուլունտուգու տըր :

« Ֆազաթ ալա գապուլ իտէմէզ քի, պու
մէպտէ, խրիսթիեանլարը կէնիշ սուրէթտէ
մէմալիքին իտարէսինէ տախիլ իթտիլէմէ ք
եէրտէ, Միւսլիմանլարը օրատան տիշարը
գօվմագըրա սէպէպ օլուն. պու մատտէ իւ-
զէրինէ թաֆսիլիճէ սէօյլէտիքտէն սօնրա,
պու թէքիթին պիլգիմ թէմալիքի վէ էսա-
սըմըգա նէ տէրէճէ ազըր պիր թէշիքէ օ-
լաճաղընը, վէ Պապը-ալի քէնտի եօզ օլմա-
սընը էվլէլտէն կէօզիւնէ ալմատըգճա պու
թէքիթի տախի գապուլ իտէմէյնէկինի պէ-
եան իյլէտիմ :

« Կէլէլիմ Կիրիտ ճէզիրէսինին Եունանա
թէքը օլունտաթ խուսուսունա, սէֆիրի միւ-
շարիլէյն ճէնապլէրինէ աշիքեար սուրէթտէ

պէեան իթտիմ քի, պու ճէզիրէնի թէքը
իթմէ քիքէ րազի օլմամըգ իշին պիր եէնի
Նապարին (1) լաղըմ կէլէճէք տի, Պէշ տէվ-
լէթին պիրէշմիշ գուվլէթինէ գարշը տու-
րաճագ հիշ պիր գուվլէթի տէվլէթ եօզ
տուր, տէտիմ, վէ Էվրօթա պիլ իթթիֆագ
պիլգէ գարշը միւտարէպէյնէ չըգտըղը հալտէ,
պունա գարշը տաեանամաեաճաղըմըղը իգ-
րար իթմէ ք պիլգի իշին պիր քիւշիւքիւք
սաեըլմագ. ֆազաթ շաեէտ քեաֆիթի ին-
սանիքէթ վէ հագըանիքէթ գանուլարընըն
խիլաֆը օլարագ, պէօյլէ պիր իթթիֆագ
վուգու պուլունտա տախի, տէյիլ քի եալը-
նըղ տունանա վէ օրտուլարըմըղը եօզ իթ-
մէ ք իճապ իտէճէք տիր, իլա մուսմէլաթը
շէտիտէ իլէ 120,000 Կիրիտի իսլամարը տա-
խի Կիրիտտէն տըշարը գօվմագ լաղըմ կիլէ-
ճէք տիր, քի պունլար տախի իւմիտ քէսիք-
իկի իլէ չօզ շէյ եաթապիլիրլէր, պուտա պէր
թարաֆ. նիհաեթ խաթմի քէլամ խտէրէք,
հէր պիր շէյի կէօզիւմիւզէ ալմագըրա մէճ-
պուր օլունտուգու թագտիրտէ, արթըզ
պէօյլէ պիր հալտէն նէ նէթիճէլէր հասըլ օ-
լունտա տիւշիւմէք Էվրօթա տէվլէթիլէրինէ
ճայիդ տիր, տէմիլիմ տիր :

« Պիւլիւք քէտէր տունարագ սէօյլէտի-
կիմ պու սէօյլէրի Մ. Պուրէ ճէնապլէրի
տիգգաթը թամմէ իլէ տիլէտիքտէն սօնրա,
տէֆա քէնտի թէքիթի իւզէրինէ կէլիպ,
թիւրքիանը պու չիմիքի կիւճիւքէրին-
տէն գուրթարալ, վէ քէնտի խալր ու մէն-
ֆաթիւնա շալըշմագ նիքէթիլէ տիր քի,
Էվրօթա տէվլէթիլէրի պու թէքիթի իտէօթ-
լար տէյէրէք, եէնիտէն պիլգի թէէմին իթ-
մէքիքէ շալըշտը :

« Մտտամըի միւշարիլէյնիմ տէվլէթիլէր,
տէտի Մ. Պուրէ ճէնապլէրի, միւնէրրէտ Կի-
րիտի Եունանա վէրմէք էֆքեարընտա տէյիլ
տիրլէր, վէ տիլէր թարաֆտան տախի, Է-
հալինին թէյի սիւալ օլունտագ խուսուսուն-
տան, Եունանա իլնագ օլմագ արգուսու պիւս-
պիւթիւն տըշարը պըրագըլմաեաճաղընտան,
իւշտէ պիրի Միւսլիման պուլունտուգու
թագտիրտէ, Էհալինին պէեան իտէճէկի ար-
զու իլէ Եունանա իլնագ օլմագ լաֆըզ պիւս-
պիւթիւն պէր թարաֆ օլապիլմէսինի տէվ-
լէթի Ալիքէ իւմուտ իտէպիլիր, Պունա ճէ-
վապ օլարագ, մէմալիքիմիդ իշին, ումուճէն
գուրա իլէ Էհալինին թէյինի սիւալ իթմէ ք
մէպտէսինին ալա գապուլ օլունտաեաճա-
ղը, վէ պունտան հասըլ օլապիլմէք նէթի-
ճէլէր իւզէրինէ զաթէն պէեան իթտիկիմէ օ-
ղիւրլէրի Մ. Պուրէ ճէնապլէրինէ թէքէր-
ըիւր իթմէքէ մէճպուր օլունտա :

« Պուրատա միւքեալէմէմիդ պիթմիշտիր,
« Իշթէ, էֆէնտի, Ֆրանսանըն թէքիթի
իլէ, թարաֆըմըգտան վէրիլէն ճէվապ պուն-
լար տըրլար :

« Շունու տախի իալիթէն սիլէրէ պիլ-
տիրմէլիեիմ քի, Մ. Պուրէ ճէնապլէրինին

(1) Մօրատա Նապարին թապիր օլունան
շէհրին լիմանընտա 1827 սէնէսի հոկտեմբեր
8/20 տէ րուսիա, Ֆրանսա վէ ինկիլթէրա
տունանալարը պիրլէլիպ, օրատա պուլուն-
տան Օմանլը վէ Մըսըր տունանալարընը եագ-
մըշլար տըր :

պու վիզիթաընտան պիր կիւն սօնրա, Պ-
վսթրիա, իթալիա, Բրուսիա վէ րուսիա սէ-
ֆիրլէրի տախի, քէնտի տէվլէթիլէրի թարա-
ֆընտան վէրիլէն թալիմաթ մուճիպինէ ալ-
նի մատտէ իւզէրինէ սէօյլէմէք, վէ նասըլ
քի քէնտիլէր տախի տէմիլլէր տիր, Ֆրան-
սըզ գապիլմէթսու թէքիթինէ եարտըմ իթ-
մէք իշին այրը այրը Պապը-ալիքէ կէլիպ,
պիլգի կէօթմիւշլէր տիր, վէ պիլգ տախի տյնի
վէճի իւզէրէ եանի թէֆիլլէրի օլան Ֆրանսըզ
սէֆիրինէ վէրտիկիմիդ ճէվապը հարֆ պէ
հարֆ թէքէրիւր իթմէքիքէ մէճպուր օլ-
մուշուգ տուր :

« Վագա միւմալիլէյնիմ սէֆիրլէր պիլգիմ
իլէ օլան միւլագաթլարընըն նէթիճէսինի չիմ-
տիքէ գատար քէնտի տէվլէթիլէրինէ պիլտիր-
միշ օլմալը տըրլար, ֆազաթ եինէ սիլլէրէ
տախի պիլտիրմէյն պօրճուեուք քի, պու
թարը նիքէթ վէ թէքիթիլէր հագընտա պի-
գիմ էֆքեարըմըղը պիլէսինիդ, չիւնքի պու
կիպի նիքէթ վէ թէքիթիլէր, հէր նէ սու-
րէթտէ օլուր իւէ օլունլար, քէնտի արա-
զիճէ թէմալիքէթիմիդին պօզուլմասընա միւ-
սաատէ իթմէտիքճէ, վէ գարշը տուրմագ ի-
շին քեաֆիթի գուտրէթիմիդի սարֆ իթմէ-
տիքճէ, տէվլէթի ալիքէ թարաֆընտան գա-
պուլ օլունտալար :

« Իմտի պիլգիմ էֆքեարըմըղ իւզէրինտէ
հիշ պիր եանլըզ զիւիւմլէրէ գահիպ օլուն-
մամագ իշին, պու մէքթուպուլգի . . .
հաղրէթիլէրինէ օգումանըգա րուսաթ վէ-
րիլիմ, Ումարըզ քի միւշարիլէյն հաղրէթ-
լէրի, մէզքիւր թէքիթին գապուլի իշին
պիլգէ մանի օլան միւնիմ վէ հագըլը սէ-
պէպլէրի թանեաճաղար տըր :

« Տիկէր թարաֆտան պիլգ իլի իսքեաթ
օլմուշուգ տուր քի, միւշարիլէյն խարճիքէ
նաղըր հագրէթիլէրի, քէնտիլէ թապի օլան
հագըանիքէթիլնալըզարը իլէ պիլգիմ պու
էֆքեարըմըզա հիւքմ իտէճէք, պիլգիմ
թարիֆ իտէպիլմէկիմիդտէն զիեատէ աշի-
քեար սուրէթտէ, պու թէքիթի գապուլ
իթմէք իշին նէ գատար միւմքինսիլլիքէր
իլինտէ պուլունտուգու մուգու ֆէնմ ու տէրք
իտէճէքլէր տիր :

(Իշլ) ՖՈՒԱՏ

Ի Լ Ա Ն

Պու տշֆա Պօղազ իշլնտէ վագը Բի-
րէճ-պուրնու նամ մահէլտէ պիր ֆապ-
րիգա քիւշալտիլլէ, ալիա գուրու իւ-
զիւմ մասթիգասը վէ տիւզ րազը չըգա-
րըմագտա օլուպ, վէ մէզքիւր մասթի-
գա իլէ րազը Գալաթաթալէնճէմպիլի բա-
ղարնտա Սաաթճը-խանը իթթիսալին-
տէ վագը Ն նիւմէրօլու օրատա ֆի-
րու իթ օլունտագտա օլունտուգունտան, իս-
թէքիլ օլանլարըն մէզքիւր օրատա կիթ-
մէլէրի իշին իլան օլունտու :

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿՈՐԱՊԿՑ Ե. ՓԱՆՍՈՅԱՆ

ԼԷՎԱՆՔ ՀԷՐԱԼՏԵԱ ԹԱՊԵԱԼԵՍԻՍԻՍԻ
ԳԵՌ-ՕՂԼՈՒԵԱ ԶՈՂՈՒ ԵՈՂՏԱ, ԶՈՐՈՐԱՑ ԾԱՅՈՒԼԼԵ
ԳԵՐԱՅԻԼԻՑ ԳԱՐՇԱՐԱՅԱ ՆԻՍԻՐՈ 167 :